

Dokumentation av fornminnen på Skarv

På Skarv finns ett antal ristningar, föreställande labyrinter, kompassrosor, teckenstavar, bokstäver och årtal. En del av dessa var omgärdade av järnräcken, för att skydda ristningarna. Räckena var i mycket dåligt skick, delvis sönderrostade och rosten riskerade på vissa ställen att rinna ner i ristningarna. Dessutom nyttjade örnar räckena som viloplats, och förorenade med sitt träck. En del av de viktigaste ristningarna har varit imålade för länge sedan, men färgen var nu borta. Det har saknats en utförlig dokumentation av de kända ristningarna, och även dokumentation av bodar och bodgrunder.

Under åren 2015 – 2017 åtgärdades dessa problem.

Flera expeditioner anordnades. Järnräckena togs bort, och hållarna skurades rena inför imålning. Arkeolog Sven Gunnar Broström fyllde i ristningarna med vit färg, och upptäckte även några hittills okända. Kulturkonsult Gabriele Prenzlau-Enander utformade informationsskylt.

Följande myndigheter och organisationer bidrog med ekonomisk stöd och praktisk hjälp till detta projekt: Länsstyrelsen i Stockholm, Norrtälje kommun, Skärgårdsstiftelsen, Röder-Skarv Fiskevårdsområde (FVO).

Dessutom har ett 20-tal personer engagerats på ideell basis.

Förhoppningsvis skall denna beskrivning uppdateras successivt med eventuella nyupptäckta fynd, och kanske bli underlag för en mer fullständig och genomarbetad beskrivning.

Bilder, fotografier och teckningar nedan i dokumentet är signerade enl.:

Bo S: Bo Stjernström -	BR: Bengt Rinaldo -	JB: Jacob Belfrage -
MR: Magdalena Rinaldo -	Birg R: Birgitta Rinaldo	SR: Sten Rinaldo -
GH: Gustaf Hallström	AH: Anders Hedin -	LB: Leif Björnqvist
AS: Anders Söderman	BN: Barbro Norstedt	SA: Sven Andersson
LÖ: Lars Uno Österman	HA: Henrik Alm	HL: Håkan Ljungkvist

Beskrivning av ristningar på Skarv

Område I:

Hög knuv.

Bilder: Foto 8-1, foto 39 samt teckningar Sten R (3, 4 och 6).

1 labyrint, 1 teckenstav, 2 kompassrosor (varav en har året 1622?), bokstäver (4 st otydliga) årtal (1827?). Ca 40 cm N om stora kompassrosen står 3 bokstäver utan årtal: IEB? (FEB?), samt årtal 1883?

Område II:

Något lägre knuv, ca 20 m N om område I.

Bilder: Teckningar Sten R (1, 5 och 2) och teckning (32-strecks kompassen) samt foto 41.

3 st kompassristningar, varav nr 1, 32-streckskompassen är tydligast, nr 2 och 3 otydliga.

Område III:

Ca 30 m V om område II. Flat svarthälla, östra kanten av platå, ngt lägre än område II.

Bilder: Bild 8-2,

1 labyrint, 1 ofullständig teckenstav, många bokstäver och årtal, husliknande figur? bomärke? figur av båt (liknar båten Knorring nedan?)

Område IV:

Ca 15 m NNV om område III. Flat platå, mitt emellan stenröse och område III. Inget räcke.

Bilder: Båt 1868?

1 båt med rigg (otydlig), 4 bokstäver FENM?, Bomärke? (K-liknande?), 1868?, ankare

Område V:

Västra sluttningen av bergsrygg. Längst norrut av områdena inom prickade linjen.

Bilder: Foto 62.

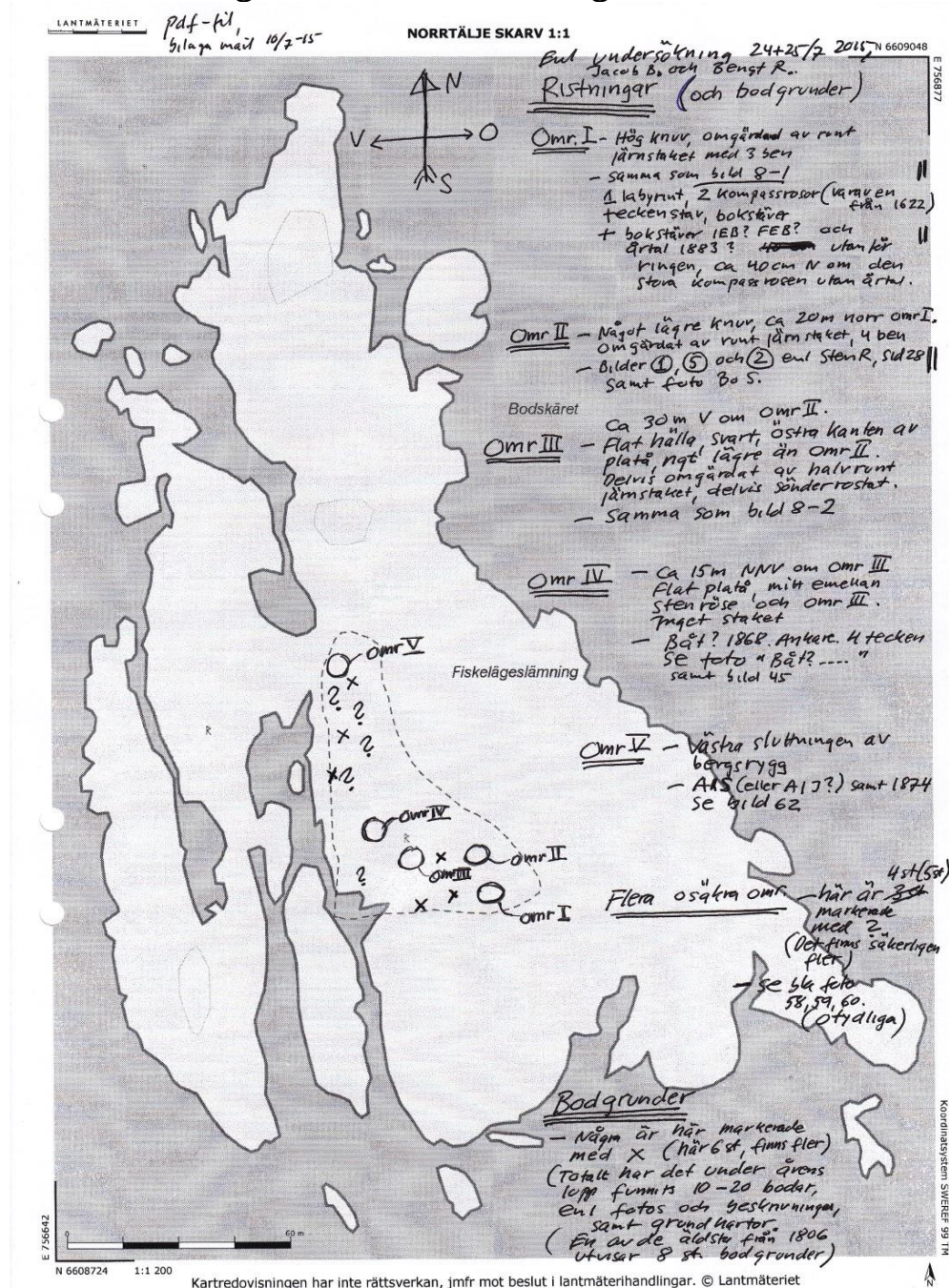
3 bokstäver, AIS (eller AIJ?), årtal 1874

Flera osäkra områden:

Dessa är markerade med ? Det finns säkerligen flera

Bilder:

Bilder, teckningar och foton av ristningar

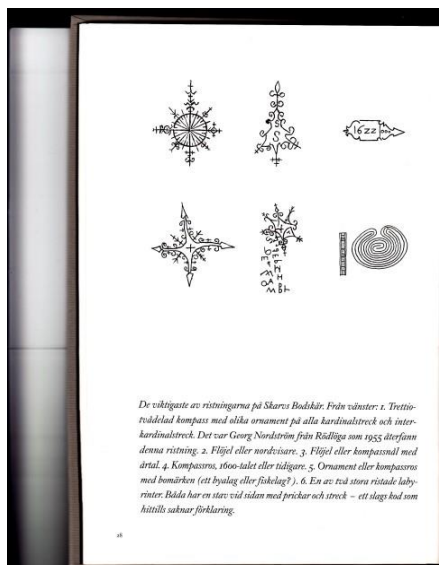
Områden enl undersökning, juli 2015. BR, JB

Omr. I. Foto 8-1 Bo S

Omr. I. Foto 39 BR

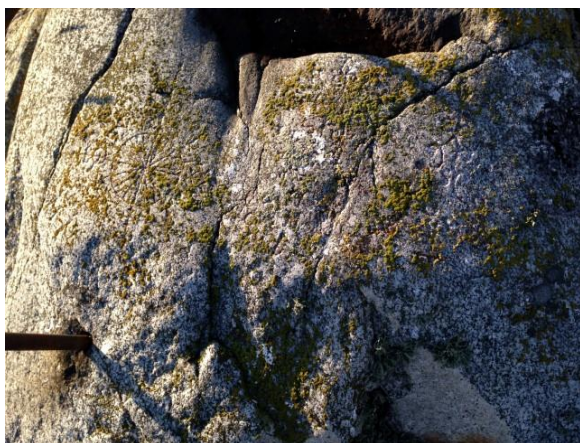

Omr I+II

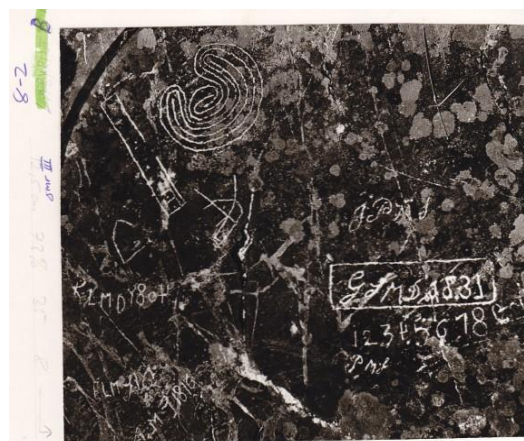
Teckningar 1 – 6, Vägen till Skarv, sid 28. Sten R

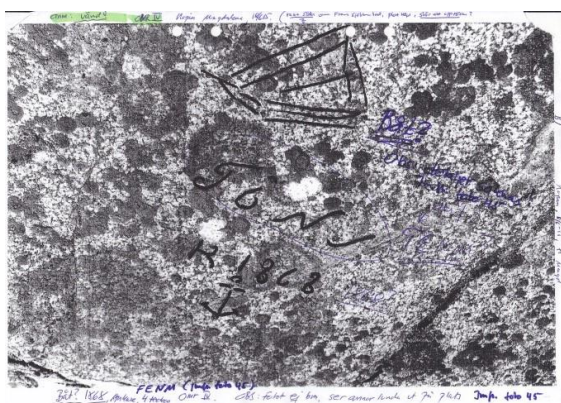
Omr II, teckning Sten R, 32 streckskompassen

Omr II, foto 41 BR

Omr III. Bild 8-2, Bo S

Omr IV, Båt, 1868? MR

Omr V, foto 62, BR

Beskrivningar av bodgrunder och bodar

Under årens lopp har ett stort antal bodar funnits på Skarv. Många har brunnit upp eller förstörts på annat sätt, för att ev. senare återuppbyggas. Olika grundkartor från olika år visar därför olika antal. De flesta bodar byggdes sannolikt efter Johan Olsson Sjöbloms köp av Skarv 1854. J O Sjöblom, 1799-1873, hade 6 barn födda 1829-1848. Den yngsta hette Frans Sjöblom, 1848-1933. Frans Sjöblom lät bygga båten "Knorring", se foto nedan, med mått efter kanalen in till hamnen. Han ägde "Skarvboden" runt förra sekelskiftet. J O Sjöblom hade 43 barnbarn, födda 1859-1893. Han hade 49 barnbarns barn, födda mellan 1892 och 1919. (Enl "J O Sjöbloms ättlingar" av Michael Welanders.)

Kanske går det att identifiera en del initialer med hjälp av namn på ättlingarna, tex IEB omr I, FENM omr IV, AIS omr V, etc ?

Många av dessa släktingar var ägare till andelar av Skarv, och också till de flesta av bodarna. Omkring 1890-1900 fanns det ca 10-15 bodar enligt gamla fotografier nedan.

De senaste åren har ägandet spridits utanför släkten. I dag, 2015, har Skarv ca 120 st delägare.

Den äldsta grundkartan nedan, från 1806, visar på 10 st bodar. En del av dessa var av enklare typ, sk sjövissten. (Enligt kronolänsman Granberg, 29 juni 1835. Kronofogden G. Lidén, undersökning 10&11 oktober 1833 av Gillöga och Skarv. Rapporterna finns på Kammarkollegiet och Riksarkivet. Dessa undersökningar gjordes för att kronan skulle kunna ta ut rätt fiskearrenden för de som fiskade på kronofiskena)

Kronofiskena avskaffades i mitten av 1800-talet i alla skärgårdar. Skarv såldes år 1854. Fisket, som tidigare var givande hade nu avtagit, och därmed statens inkomster av fiskearrendena. En besvärlig administration av arrendena bidrog till statens beslut att sälja.

Den sista boden, "Skarvboden", eller "Frans Sjöbloms bod", ägdes från slutet av 30-talet av Henrik Alm, författare och stockholmskildrare. Den brann upp 1945, efter att några fiskare från Möja slarvat med elden. Rättegångsprotokollen från Norrtälje Tingsrätt, med landsfiskal Holmberg och tidningsreferat i Norrtälje Tidning erbjuder intressant läsning om den tidens förhållanden. Fiskarna var också åtalade för olaga jakt.

I dag kan man lätt hitta många bodrester - grundstenar och fundament till öppna spisar. Trots antydningar från flera grundkartor, hittade vi (BR, JB) inga ristningar eller spår av bodar på den västra delen av bodskäret, utan enbart på den östra delen.

Analys av gamla och nya foton, teckningar och grundkartor mm, med avseende på bodar och dess placering (ungefär vid förra sekelskiftet)

Intressant att verifiera bilderna på plats, jämföra med bergformationer etc.!

Karta med troliga bodar, 8 st. omkr. 1900, markerade från A till H, rekonstruktion efter fyndrester på plats samt jämförelser med gamla fotografier. (BR, JB)

Anders Hedin, AH-09: Skarvboden från SV (Baksidan!) Jmfr foto GH-Skarv 1944.

Anders Hedin, AH-10: Skarvboden

Anders Hedin, AH-11: Skarvboden, från plats längre söderut.

Anders Hedin, AH-12: 6 st bodar längre norrut. Delvis samma som LB-05 och SA-Knorring.

Anders Hedin, AH-13: Skarvboden. (Ev kommer detta foto fr Rolf Lengstrand, Ingmarsö)

Anders Söderman, AS: 09: Ev från Skarv? Tegel på tak, fönster saknas.

Sven Andersson, SA-Knorring: Förutom Knorring, Skarvboden samt 2 st. bodar längre bort.
En ligger på tvären. Jmf AH-12 och LB-05.

Lars Uno Österman, LÖ-07: Skarvboden. Teckning av Lars Uno som var där på 30-40 talet.

Lars Uno Österman, LÖ-08: Teckning av Skarvboden, interiör.

Leif Björnqvist, LB-03: Säl. Skarv

Leif Björnqvist, LB-04: Skarvboden samt en bod till vid hamnen (Bod B, hittills enda bilden av denna bod!)

Leif Björnqvist, LB-05: Flera bodar, varav den närmsta, bod C enl karta ovan, ligger tvärs.
Jmfr AH-12 och SA-Knorring

Leif Björnqvist, LB-08: Säl. Troligen vid Skarv?

Sten Rinaldo, Barbro Norstedt, Gustaf Hallström: Collage. 2 foto föreställer Skarvboden, 1 st akvarell med historiskt motiv Skarv.

Gustaf Hallström, GH-Skarv 1944: Skarvboden.

Grundkartor, övr kartor och bilder

Bodkarta omkr 1900?: Från den sk "Skarvlådan" innehållande kartsquisser, anteckningar mm från bodägaren Henrik Alm, 1930-tal. Detta material har sedan tillhört Erik Nordqvist (senare ev Unander-Scharin?)

Bla är Johan Sjöbloms bod utritad (dvs J O Sjöblom?) Vestholmen (västra delen?) hade ??? med liggplatser, skötbodar?, fiskbod, höbod? "Var gubben ????", Normans bod, mm info.

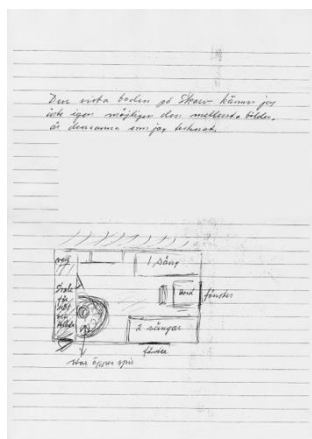
Undersökning 24-25 juli 2015, BR, JB: (samma som ovan, karta över ristningar)

Grundkartor 1806 och 1980, Anders Hedin: Ca 10 bodgrunder utritade.

Skarvs bodskär, 1970-tal: Birgitta Rinaldo. Bodgrunder och ristningar

Satellitfoto 2010, Håkan Ljungkvist:

Foto 2015, BR: Nutid. Ungefärlig plats där Knorring låg? Försök att identifiera på plats!

LÖ-08

LB-03

LB-04

LB-05

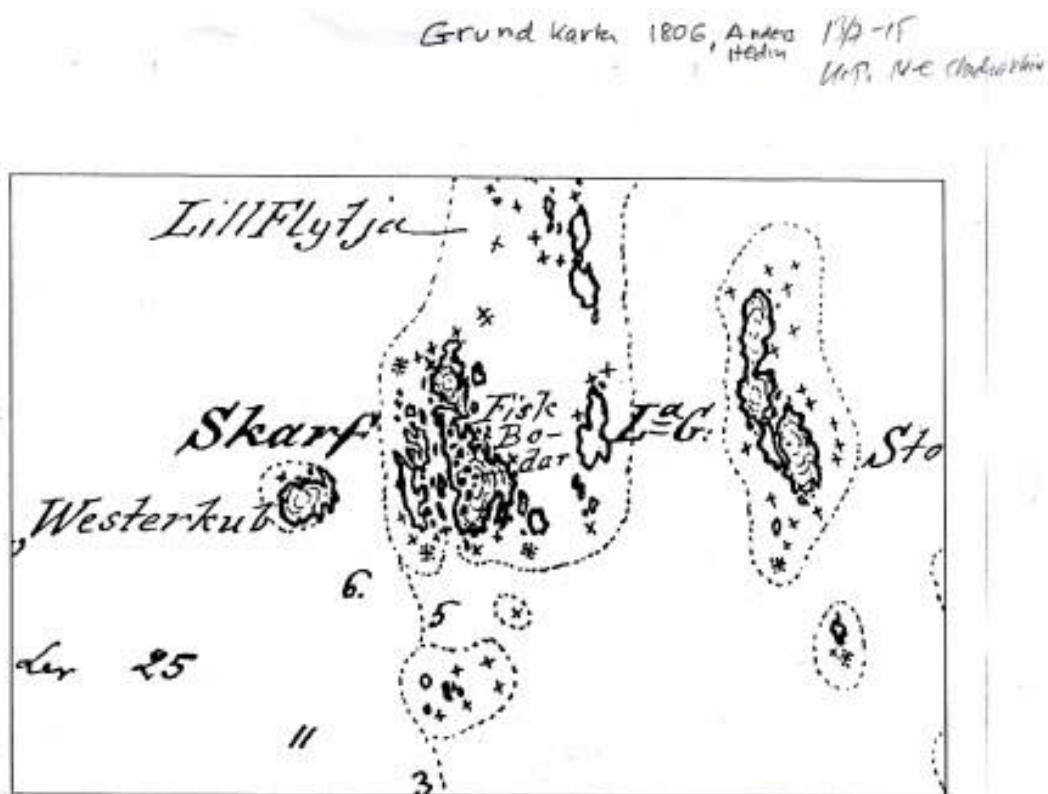
LB-08

SR, BN o GH: Collage, 3 st

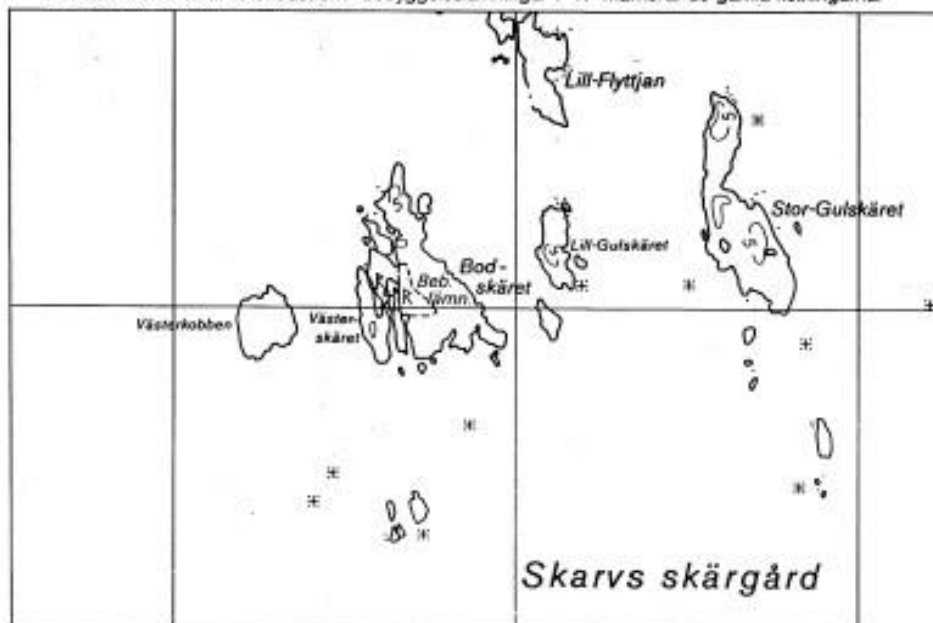

GH-Skarv 1944

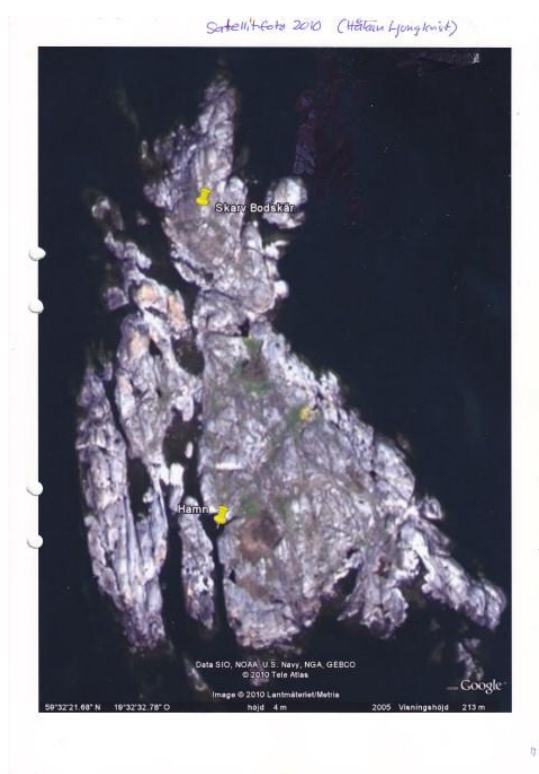
1806 års karta visar – om än något otydligt – var bodarna låg på Bodskäret i Skarv.

På 1960 års karta talas endast om "bebyggelse lämningar". "R" markerar de gamla ristningarna.

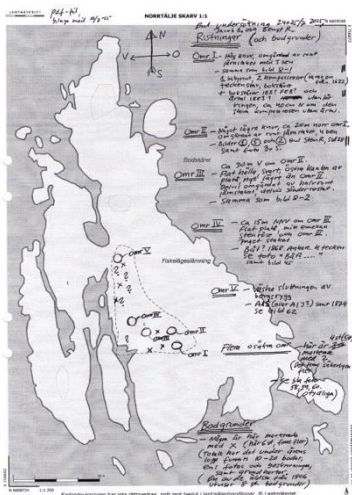

Bodskäret, Birgitta R, 70-tal?

Satellitfoto 2010, HL

BR, JB-egna undersökn (samma som ovan, sid 3)

Foto 2015, Nutid, BR